

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
NOMLI III ILMIY ONLAYN KONFERENSIYA**

XOJA ORIF REVGARIYNING DINIY QARASHLARI

Osiyo xalqaro universiteti, Tarix va filologiya kafedrası o'qituvchisi

Toshpo'latova Shaxnoza Shuhratovna

Osiyo xalqaro universiteti. Tarix yo'nalishi 2-kurs talabasi

Raximova Nigina Nabi qizi

Annotatsiya. Ushbu maqolada Xo'ja Orif Revgariy qariyb yuz yil yashaganligi, Revgariy uzoq umri davomida yozgan asarlari orqali insonlar qalbida o'chmas iz qoldirganligi, shuningdek diniy ta'limotlari batafsil yoritiladi.

Annotation. This article describes in detail the fact that Khoja Arif Revgari lived for almost a hundred years, that Revgari left an indelible mark on people's hearts through the works he wrote during his long life, as well as his religious teachings.

Объяснение. В данной статье подробно описано, что Ходжа Ариф Ревгари прожил почти сто лет, что Ревгари оставил неизгладимый след в сердцах людей своими произведениями и религиозными учениями.

Kalit so'zlar: Islom dini, mutaffakir, ulamo, Xo'jagon, yetti pir, Naqshbandiya, Orif Revgariy, Qizilqum, Zarafshon, Shofirkon, Hazrat Maxdum, Azam, Xizr, Mohitabon, Avliyo, Orifnoma, Abdulxoliq G'ijduvoni

Ключевые слова: исламская религия, мыслитель, учёный, Ходжагон, семь пиров, Накшбандия, Ариф Ревгари, Кызылкум, Зарафшан, Шафirkон, Хазрат Махдум, Азам, Хизр, Мохитабан, Авлия, Орифнама, Абдулхалик Гиждувани.

Key words: Islam religion, thinker, ulama, Khojagon, seven pirs, Naqshbandiya, Arif Revgari, Qizilqum, Zarafshan, Shafirkon, Hazrat Makhdum, Azam, Khizr, Mohitaban, Avliya, Orifnama, Abdulkhalik Gijduvani

Islom dinining quvvati sanalgan Buxoroning tabarruk zamini jahon va islom sivilizatsiyasiga buyuk olimlar, mutaffakirlar va ulamolarni yetkazib bergan. Xo'jagon Naqshbandiyaning yeti piri ham ana shunday buyuk ajdodlarimizning jamiyat hayotida insonparvarlik, mehnatsevarlik, halollik, odob-axloq va ma'rifat g'oyalarini singdirishga katta e'tibor qaratgan. Bu yo'lda o'zlari shaxsiy o'rnak va namuna bo'lgan. Ana shunday tarixiy shaxslardan biri Xo'ja Muhammad Orif Revgariydir. Xo'ja Orif Revgariy ibn Ismoil (1165—1262) — naqshbandiya tariqatidagi shayxlar vorisligining oltin zanjiridagi 11-ma'naviy halqadir. Naqshbandiyaning peshvosi bo'lgan butun hojega'oniylilikda zikrni yana „ochiq“ qilib qo'ygan u zot

FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI NOMLI III ILMYI ONLAYN KONFERENSIYA

edi. U o'rta bo'yli, ko'zlari qisq, yarim oydek yuzida edi. Qoshlari yarim oydek ingichka edi. Uning terisi pushti oq rangda bo'lib, har doim yoqimli hid chiqaradi. Ilmda, xushxo'rlikda, Allohdan qo'rqishda, dunyoviy ishlardan saqlanishda, ibodatda va sunnatga amal qilishda unga tengi yo'q edi. o'ziga xos go'zal tabiatga ega Qizilqum, Zarafshon etaklariga yondosh bo'lgan Shofirkon tumanining Revgar qishlog'iga tavvalid topgan. Manbalarning guvohlik berishicha Xo'jagon silsilasining ikkinchi piri Xo'ja Muhammad Orif Revgariy kelishgan qomatli, ko'rkam, oy yuzli kishi bo'lgan. Ul zotning qalbi ilohiy nurlar xazinasiga aylangani uchun Mohitobon taxallusi bilan mashhur bo'lgan.

Xo'ja Orif Revgariy Abdulxoliq G'ijdivoniyning 4-xalifasi hisoblangan. Hazrat Maxdumiy A'zam Dahbediyning "Maqomoti Xoja Abduxoliq G'ijdivoniy" asarida keltirishicha, Hazrat Xizir a.s. G'ijdivoniy huzuriga keldi. Shu paytda hamma shogirdlarini uyqu bosardi. Suhbat tugab Xizir a.s. ketganidan so'ng shogirtlar beixtiyor uyqudan uyg'onardi. Shogirlar orasidan eng yoshi hisoblangan Xo'ja Orif ar Revgariy Xizir a.s. suhbatidan bahramand bo'lay deb, ko'ziga tuz sepadi va og'riqning qattiqligidan ko'ziga uyqu ham kelmaydi. Bu holni ko'rib Xizir a.s. dedi: "Siz Orif bo'lgaysiz, inshaalloh!" "Xizir a.s. nafasining kuchliligidan u butun dunyoga Xoja Orif nomi bilan mashhur bo'lgan. Mohitobon majmuasi 1910-yilda Buxoroning so'ngi amiri Sayyid Amir Olimxon tomonidan qurib ziyoratgohga aylantirilgan. Komunistik tuzum davrida e'tibordan chetga qolgan holatda edi. Mustaqillikka erishgandan keyin obod maskan bo'lgan. Bu ziyoratgohga asosan muzeylar jome masjidlar yana Xo'ja Orif Revgariy dehqon bo'lganligi uchun bog'lar tashkil etib qo'yilgan. Bu bog'ga tashrif buyurgan kishi o'zini pir yashab o'tgan davrga his qiladi. Ziyoratgoh ushbu mintaqaga hamohang tarzda keng maydonga qad roslagan. Uning ko'rinishi quyosh tafti qizdirib turgan joyda paydo bo'lgan yam-yashil salqin go'shani aks ettiradi. Revgariy Xo'jagon tariqatiga aylangan halol mehnat qilish talabiga asosan bir umr bog'bonlik bilan mashgul bo'lgan. Hozir ham Revgariy ziyoratgohida nihollar, turfa gullarning ko'pligi pir kasbi bo'lgan bog'bonlikning asrlar davomida saqlanib qolganligini ko'rsatadi. Xo'ja Orif Revgariyning "Orifnoma" asarida keltirishicha ilm o'rganishga o'rgangan ilmga amal qilishga va har bir amalni ixlos bilan bajarishga chaqiradi. Ilm, Amal, Ixlos bitta qalbgga jamlansa, bu qalb sohibi komil insonga aylanadi, deb nasihat beradi. Hazrat o'zining Orifnoma asarida aytdiki: "Avliyolik alomatlar uchta: birinchi shuki, baland darajani

FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI NOMLI III ILMIY ONLAYN KONFERENSIYA

egallaganda ham kamtar bo'lmoq, ikkinchisi shuki, qudrati sabr-u toqati yetguncha parhezkorlik qilmoq, uchinchi shulki, to kuchi yetguncha insof qilmoqdir. Vaholanki, "Orifnoma" asaridan Bahouddin Naqishband va boshqa avliyo - allomalar bahramand bo'lib, ta'lim olganlar. Xo'ja Orif Revgariyning "Orifnoma" asarida keltirilgan pand nasihatlar bugungi kunda ham dolzarbdir. Jumladan: Ul qushki bo'ynida og'ir yuk osiqlig' ekan qandoq ko'kka parvoz aylasin, Solik kim bu dunyoda dilbandligi bisyordir, ilohiy parvoz qila olmas va talab vodiysiga qadam qo'yolmagan. Odob axrorlar bezagidir, g'arib do'stlar huzuridan uzoqlashgan kishidir. Qanchadan qancha gapirmasdan jim turishlar gapirishdanda chiroyliroq jaranglaydi. Quyidagi ikki narsa qalbni buzadi: ko'p yemoq, ko'p uxlamok. Ey Solik Orif aytganlarimni aql qulog'ingiz bilan tinglab nasihatlarimni joninga naqshlagin.

Xo'ja Muhammad Orif ar-Revgariy vafotlari tarixini bildiruvchi qit'a ushbu:

Afsus shud pimhon Mohitobon ba zeri xok,
Kilkam siyaxpush, jigar resh sina chokkkkk.

Tarix baxri rexlati u justam az qalam.

Qutbi zamon va Orifi billah zari raqam.

Mazmuni:(Afsus, Mohitobon tuproq ostiga pinhon bo'ldi, qalamim qara kiyindi jigarim tilindi siypam chok bo'ldi. Uning mahrum bo'lgan yili "Kitobi zamon va Orifi billohi zeri raqam.)

Xulosa qilib shuni aytshimiz Xo'ja Orif Revgariy hayoti davomida ko'plab asarlar yaratgan. Revgariy faqat asarlar bilan emas bog'bonchlik bilan ham shug'illangan, xozirda Xo'ja Orif Revgariy bog'i bunyod etilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Xo'ja Muhammad Orif ar-Revgariy, Orifnoma 1994-YIL, TOSHKENT-"NAVRUZ" NASHRIYOTI.
2. Haqqul I., Xoja Orif Mohitobon, T., 1996; Hofiz Tanish Buxoriy, Abdullanoma [1kitob], T., 1999; Trimingem Dj. S, Sufiyskiy ordeni v islame, M., 19
3. ABU BAKR NARSHAXIYNING "BUXORO TARIXI"
4. Nafaxatul-uns, (per. Lamii Chelebi), str. 413;
- 5 Sadridin Salim Buxoriy "Bahouddin Naqshband yoki yetti pir" Toshkent-2003.
6. Toshpo'latova, S. (2024). BUXORODAGI SAROYLAR. *Modern Science and Research*, 3(5), 522-529.

**FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRARISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
NOMLI III ILMIY ONLAYN KONFERENSIYA**

7. Toshpo'latova, S., & Xudoyqulov, S. (2024). History And Ethnology Of Olot District. *Modern Science And Research*, 3(5), 148-151.
8. Toshpo'latova, S., & Jo'rayeva, M. (2024). HISTORY AND ARCHITECTURAL MONUMENTS OF JONDOR DISTRICT. *Modern Science and Research*, 3(2), 447-450.
9. Shuhratovna, T. S. (2024). Linguistic Anthropology. *European Journal Of Innovation In Nonformal Education*, 4(3), 432-437.
10. Toshpo'latova, S., & Tursuntoshova, S. (2024). Khoja Abdulkholiq Gijduvani. *Modern Science and Research*, 3(2), 87-93.
11. Toshpo'latova, S. S., & Naimov, I. N. (2023). MS ANDREYEV–O'RTA OSIYO XALQLARI ETNOGRAFIYASINING YIRIK OLIMI. *Innovations in Technology and Science Education*, 2(8), 1214-1222.
12. Toshpo'latova, S. (2024). Ethnolinguistics Of Ethnologies Of Bukhara. *Modern Science and Research*, 3(2), 1004-1011.
13. Toshpo'latova, S. (2024). Ethnolinguistics. *Modern Science and Research*, 3(2), 500-507.
14. Toshpo'latova, S. (2024). Religious Anthropology. *Modern Science and Research*, 3(1), 504-510.
15. Shakhnoza Shuhratovna, T. (2023). MS Andreyev'S Way Of Life. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education* (2993-2769), 1(10), 655-659.
16. Naimov, I., & Toshpo'latova, S. (2023). Marriage Ceremony Of Tajiks In The Work Of Mikhail Stepanovich Andreyev "Tadjiki Dolini Khuf". *International Journal of Intellectual Cultural Heritage*, 3(1), 12-16.
17. Shuhratovna, T. S. (2023). Ethnological Analysis Of National Costumes And Rituals Of Tajiks In The Works Of MS Andreyev. *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(12), 42-47.
18. Toshpo'latova, S. (2023). MS Andreyev-Scientific Career. *Modern Science and Research*, 2(12), 801-807.
19. Shuhratovna, T. S. (2023). Etymology Of Tajik Marriage Ceremony. *International Journal Of History And Political Sciences*, 3(11), 17-23.
20. Toshpo'latova, S., & Ashurova, G. (2023). THE HISTORY AND DESCRIPTION OF THE WORK OF MS ANDREYEV-" ARK BUKHARI". *Modern Science and Research*, 2(9), 404-409.
21. Toshpo'latova, S. (2023). ETHNOLOGICAL ANALYSIS OF CALENDRIAL CALCULATION AND LENGTH MEASUREMENTS OF

FAN, TA'LIM, TEXNOLOGIYA VA ISHLAB CHIQRISH
INTEGRATSIYASI ASOSIDA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI
NOMLI III ILMIY ONLAYN KONFERENSIYA

KHUF VALLEY TAJIKS IN THE RESEARCHES OF MS
ANDREYEV. *Modern Science and Research*, 2(10), 291-299.

22. Toshpo'latova, S. S. (2023). Tojiklar Milliy Kiyim-Kechaklari Va
"Beshmorak" Marosimining Etnologik Tahlili. *Scholar*, 1(28), 395-401.

23. Toshpo'latova, S. (2023). A STUDY OF THE WEDDING CEREMONY
OF THE TAJIKS OF AFGHANISTAN. *Modern Science and Research*, 2(9),
84-89.